

Alain Badiou ve Uluslararası İlişkiler

Gökhan Ereli*

ÖZ

Alain Badiou, Çağdaş Fransız Felsefesi'nin en önemli temsilcilerinden birisi olarak tanınmaktadır. Özgün felsefe yorumunda yenilik ile bağlantılı olarak bir "hakikat" arayışının varlığı onu çoğu çağdaş Fransız düşünürlerin aksine postyapısalcı gelenekten uzaklaştırır. Postyapısalcı gelenekte sabit bir hakikat anlayışından bahsedilemezken, Badiou için hakikat kavramı önemli bir rol oynar. Badiou'nun felsefesinin temel teorik arkaplanına bakıldığında, Varlık, Olay, Hakikat, Sadakat ve Özne kavramları karşılıklı olarak ilişkileri bağlamında kazandıkları yeni anlamlar çerçevesinde öne çıkar. Alain Badiou'nun görüşlerinin Uluslararası İlişkiler disiplini bağlamında anlam kazanabileceği nokta "Komünizm Hipotezi"nin yeniden düşünülmesinin gerekliliğidir. Bu sebepten bu makalede ilk bölümde Alain Badiou'nun hem akademik hem de özel çevresinin bu özgün felsefe yorumunun oluşmasında nasıl etkili olduğu konusu üzerinde durulacaktır. İkinci bölümde detaylı teorik arkaplana değinilecektir. Üçüncü bölümde ise Komünist Hipotez'in Uluslararası İlişkilerin belki de en önemli analiz birimi olan devlet ile olan ilişkisi incelenecektir. Sonuç olarak Alain Badiou'nun Devrimci-Marksist geleneğin başarısız girişimlere karşın neden olumlanması gerektiğine dair görüşleri açıklanarak makale sonlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Durumun normal düzeni, Olay, Özgürleşme, Doğru arayışı, Felsefe

Giriş

Fransız düşünür Alain Badiou son dönem eleştirel düşünürlerden biri olarak gösterilmektedir (Barlett ve Clemens 2010, 1). Burada, teorik ve soyut derinlikte boğulmadan, fakat, anlaşılabilir derecede derinliği de vermeye çalışarak Badiou'nun felsefesinin hangi özgün katkılara sahip olduğu ve bu felsefenin teorik ve politik sonuçlarının neler olabileceği üzerinde durularak, Badiou'nun felsefesinin Uluslararası İlişkiler disiplinine olası katkıları konu edinilecektir.

Söz konusu felsefenin temel odak noktasını verili bir durumda (*status quo*) yeniliğin nasıl ortaya çıkabileceği ve bu yeniliğin sürdürülebilirliği konusu oluşturmaktadır. Nitekim, kendi felsefesinin temel taşının "yenilik" (*newness*) olduğunu Badiou da söylemektedir (Bosteels 2011, 252). Bu bağlamda, ilk bölümde Alain Badiou'nun düşüncesinin şekillendiği tarihsel ve teorik arka plana değinilecektir. Bu kapsamda Badiou'nun kişisel ve akademik

* Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Doktora öğrencisi

çevresinin çalışmalarını nasıl etkilediği üzerinde durulacaktır. Burada Michel Foucault, Jacques Derrida, Jacques Lacan, Gilles Deleuze ve Felix Guattari gibi düşünürlerin temsil ettiği “Fransız Felsefesi”nin, Badiou’nun felsefesi üzerinde nasıl etkili olduğu konusunda ayrıca durulması bir zorunluluktur. Klasik bir örneğini temsil etmese de, Fransız Felsefesi, Badiou’nun felsefesinin anlaşılabilmesi açısından büyük önem arzeder (Badiou 2005a, 67-77). Felsefesinin en önemli uğraşının verili bir durumda yeniliğin nasıl ortaya çıkabileceği konusu olduğu belirtildikten sonra, yeniliğin nasıl ortaya çıktığı konusunda bu felsefenin özgün katkıları olan kavramlar irdelenecektir. İkinci bölümde yeniliğin nasıl ortaya çıktığı ile ilişkili söz konusu kavramlar; Varlık (*Being*), Olay (*Event*), Hakikat (*Truth*), Sadakat (*Fidelity*) ve Özne (*Subject*) ele alınacaktır. Son bölümde ise Alain Badiou’nun ‘Komünist Hipotezi’ bağlamında özellikle Batı demokrasilerinin demokratik-materyalist örgütlenmelerini eleştirerek, herhangi bir devrimsel politikanın komünizmden başka bir şey olamayacağını ve özgürleşme siyasetinin (*emancipation*) kendisinin komünizm ile eş anlamlı olduğu düşüncesinin nedenleri ve sonuçları irdelenecektir.

Badiou’yu Anlamak: Bilimsel ve Edebi Bir Felsefe

Tıpkı annesi ve babası gibi Badiou da *École Normale Supérieure* (ENS)’den mezun oldu. ENS’de babası matematik, annesi edebiyat ve Badiou da felsefe üzerine eğitim gördü. Felsefi anlamda temel olarak ontoloji ile ilgilendi, bunun dışında tiyatro oyunları ve romanlar yazdı. Badiou, matematik üzerine çalışan babası ve edebiyat üzerine çalışan annesinden felsefi anlamda etkilendi (Badiou 2007a). Gerçekten de, Badiou’nun felsefesinde babasından etkilenecek oluşturduğu matematiksel anlatım (*mathematical paternity*) ve annesinden etkilenecek oluşturduğu edebi anlatım (*literary maternity*) büyük rol oynamaktadır¹. Örneğin, Badiou’nun *magnum opus*’u olarak bilinen *L’Être et l’Événement* (*Being and Event-1988*) [*Varlık ve Olay*] adlı yapıtının çok iyi anlaşılabilmesi profesyonel felsefi ve profesyonel matematiksel yeterliliğe sahip olmaya bağlanmıştır (Kim 2016). Bu bakımdan Badiou’nun, okurlarından çok şey talep eden ve dolayısıyla kendisi gibilere az rastlanan düşünürlerden biri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

¹ Badiou’nun kendisinin belirttiği “mathematical paternity” ve “literary maternity” gibi kavramların en yakın Türkçe çevirisi olarak “babadan gelen matematiksellik” ve “anneden gelen edebilik” olarak düşünülmüş fakat burada tam anlamıyla anlatılmak istenen verilemek amacıyla “babasından ve annesinden etkilenecek oluşturduğu matematiksel ve edebi anlatım” olarak okuyucuya sunulmuştur.

Düşünürler kendi felsefelerini yaşadıkları dönemlerin felsefi ve akademik tartışmaları ile dönemin politik süreçlerinden tamamen bağımsız bir şekilde oluşturamazlar. Gerek akademik tartışmaların ve gerekse de politik süreçlerin felsefe üzerinde birincil derecede etkili olduğu aşikârdır. Akademik hayatının dışında, siyasi bir aktivist olarak dikkat çeken Badiou, özellikle 1960'lı yılların sonlarındaki siyasi süreçlerde taraf almaktan geri durmadı. Cezayir'in bağımsızlık mücadelesini protestolarla destekledi (Badiou 2007a). Politik olarak sol kanada eğilim göstermesinde Cezayir'in Fransa'dan bağımsız olma mücadelesi ve "Çin Kültür Devrimi" büyük rol oynadı (Barlett ve Clemens 2010, 99). Bu siyasi süreçlerin en önemlilerinden birisini özellikle, Fransa'da 1968 yılında bir öğrenci ayaklanması olarak başlayıp rejime karşı genel bir karşı çıkış hareketine dönüşen "Mayıs 1968 Olayları" oluşturmaktadır. Mayıs 1968 Olayları sadece Badiou üzerinde değil, çağdaşı olduğu Michel Foucault, Gilles Deleuze, Jacques Derrida, Jacques Ranciere, Jean-François Lyotard, Jacques Lacan, Louis Althusser gibi tanınmış düşünürler açısından da çok önemli bir noktayı simgeler (Hewlett 2010, 6). 1968 sonrasında Badiou ile Deleuze ve Lyotard arasında tartışmalar yaşanır ve bunun üzerine Badiou, sözü geçen iki düşünürü "Althusserci Marksizm"den tehlikeli şekilde uzaklaştıkları için eleştirir (Badiou 2000). Şüphe yok ki, Badiou'nun felsefesi 1960'lardaki "Marksizm", "Varoluşçuluk", "Yapısalcılık", "Psikanaliz" gibi alanlardaki teorik tartışmalardan da etkilenir. "Anti-hümanist" bir Marksizm yorumunun öncülü sayılan Louis Althusser, "Varoluşçuluk" felsefesinin Fransız temsilcisi Jean-Paul Sartre ve Fransız psikanalist Lacan, Badiou'nun "ustalarını" diye bahsettiği isimlerdir (Badiou 2007a). Badiou, 1980'li yıllarda Althusser'in ve Lacan'ın felsefesinin, Althusser'in hastalanması ve Lacan'ın ölmesi üzerine yavaş yavaş geçerliliğini kaybetmeye başladığı bir ortamda dahi, iki ustasına referans vermeyi ve iki ustasının da felsefesini korumayı sürdürdü.

Özellikle 1968 Olayları, birçok Fransız düşünür arasında Marksizmin geleceği konusunda anlaşmazlıklara neden olmuştur. Badiou da, bu olaylar sonucunda önceden bağlı olduğu "Ortodoks Marksist" duruşunu, komünist-Maoocu gruplara katılarak daha radikal bir çizgiye taşır. Badiou'yu özgün kılan felsefesinin önemli noktalarından bir tanesi, rasyonel felsefeye verilen değeri, postmodern düşünceyi tamamen görmezden gelmeden korumaya çalışmasıdır (Gubman 2013, 97). Buna ek olarak, Kıta Felsefesi ve Analitik Felsefe de Badiou'nun tamamen aidiyet hissettiği felsefeler olamaz. Çünkü Badiou, bu iki felsefe okuluna aynı zamanda hem bağlıdır hem de bu okulları eleştirmektedir. Bu sebeptendir ki, Badiou'yu temel kalıplar içerisine oturtmak onun düşüncesinin tam olarak anlaşılmasına

neden olabilir. Fakat, Badiou'nun "post-postyapısalcı"² bir düşünür olduğunu söylemekte ve onu Foucault ile Derrida gibi isimlerin temsil ettiği keskin postyapısalcı yaklaşımdan ayırmakta fayda vardır (Barlett ve Clemens 2010, 1). Badiou'nun felsefesinin bir "hakikat" arayışından vazgeçmemesi, onu postyapısalcı yaklaşımdan ayırmayı gerekli kılacak hale getirmektedir. Çünkü postyapısalcı yaklaşım sabit bir hakikatin olduğunu kabul etmemekle birlikte, bu konuda çok farklı yorumlar getirmektedir (Cambel 2013, 223-247). Ayrıca, Badiou'nun hem analitik felsefenin hem de postmodern düşüncenin eleştirisini yaparken kendi felsefesinde ortaya çıkarmak istediği şeyin radikal yenilik, değişim ve dönüşüm olduğu söylenmelidir.

Çağımızın üretken düşünürlerinden biri olan Badiou'nun çok sayıda kitabı, makalesi ve seminerleri bulunmaktadır³ Badiou felsefesinin genel olarak Sartre, Althusser, Lacan, Platon, Rousseau, Marx, Cantor, Mallarme, Lenin ve Mao'nun çalışmalarının etkisinde kaldığı ve bütün bunların etkisinden yeni bir felsefe yorumu türettiği söylenebilir (Hewlett 2010, 25). İsimlerden de anlaşılacağı üzere, matematikten şiire ve bilimden felsefeye kadar çok önemli alanlarda eser vermiş düşünür, bilim insanı ve sanatçılardan etkilenmiştir. Eserleri sadece felsefe alanında olmamakla beraber, politik alana ve özelde Uluslararası İlişkiler disiplinine son dönemlerde artan bir hızla uygulanmaya başlanmıştır. Badiou'nun düşüncelerinin uluslararası politika çıkarımları konusunda çalışan isimlere, Peter Hallward, Bruno Bosteels, Alberto Toscano ve Justin Clemens örnek gösterilebilir. Bu çalışma da, Badiou'nun düşüncelerinin Uluslararası İlişkiler disiplinine uygulanması açısından varolan eksikliği bir dereceye kadar giderme amacındadır.

Temel eserinin ismi *-L'Être et l'Événement-* düşünüldüğünde, Badiou'nun bu isimle ustalarına bir gönderme yaptığı fikri kolayca edinilebilir. Çünkü gerek konusu gerek ismi bakımından bu kitap, 1927 yılında Varoluşçu Felsefe'nin önemli isimlerinden, Alman düşünür Martin Heidegger'in yazdığı *Sein und Zeit (Being and Time) [Varlık ve Zaman]* ve

² Postyapısalcı kavramı en genel tanımıyla 'yapısalcı-sonrası' düşünürleri ifade eder. Burada post-post yapısalcı kavramı ise, Badiou'nun ait olduğunun söylendiği yapısalcı-sonrasının-sonrası felsefedir.

³ *Etik: Kötülük Kavrayışı Üzerine Bir Deneme*, çev. Tuncay Birkan, İstanbul, Metis Yayınları, 2004 / *Felsefe için Manifesto*, Çeviri: Hakkı Hünler/ Nilgün Tural, İstanbul, Aralık Yayınları, 2006 / *Bir Baska Estetik*, Çeviri : Aziz Ufuk Kılıç, İstanbul, Metis Yayınları, 2010 / *Sonlu ve Sonsuz*, Çeviri : Murat Erşen, İstanbul, Monokl, 2011 / *Felsefe ile Politika Arasındaki Gizemli İlişki*, Çeviri : Murat Erşen, İstanbul, Monokl, 2011 / *Aşka Övgü* (Nicolas Truong ile birlikte), Çeviri : Orçun Türkay, İstanbul, Can Yayınları, 2011 / Heidegger, Nazizm, Kadınlar, Felsefe (Barbara Cassin ile birlikte), Çeviri: Hayri Gökşin Özkoray, İstanbul, Monokl, 2011 / *Komünist Hipotez*, Çeviri : Oylum Bülbül, İstanbul, Encore Yayınları, 2011 / *Bir İdea Olarak Komünizm*, Çeviri : Ahmet Ergenç, Ebru Kılıç, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2011 / *Yüzyıl*, Çeviri : Işık Ergüden, İstanbul, Sel Yayıncılık, 2011 / *Tarihin Uyanışı*, Çeviri: Murat Erşen, İstanbul, Monokl, 2012 / *Deleuzecü siyaset diye bir şey var mı?*, Çeviri: Burcu Yalım - Emre Koyuncu, İstanbul, Norgunk, 2013,

1943 yılında Jean-Paul Sartre'ın yazdığı *L'etre et le neant (Being and Nothingness)* [*Varlık ve Hiçlik*] kitapları ile benzerlikler göstermektedir (Noys 2003, 124). Bu açıdan bakıldığında ise, bu üç kitabın ortak özelliği ontoloji üzerine yazılmış olmalarıdır. Özellikle ontoloji açısından Badiou'nun, 20. yüzyılda Heidegger ile başlayan ve Lacan ile devam eden bir “ontolojiye yönelim” (*ontological turn*) hareketinin içinde yer aldığı vurgulanmalıdır (Noys 2003, 129).

Ontolojisi ile ilgili olarak, henüz Türkçeye kazandırılmamış olan *L'Être et l'Événement* adlı kitabında Badiou, felsefesinin ana hatlarını çizerek kitabına da isim veren çok önemli iki kavramı kullanır: Varlık (*Being*) ve Olay (*Event*). Badiou'nun felsefesi ile bağlantılı olarak, 19. yüzyıl Alman matematikçilerinden Georg Cantor'un Küme Teorisi (*set theory*)⁴, varlığın saf çokluklardan oluştuğu düşüncesinin matematiksel anlatımıdır. Badiou, “matematik ontolojidir” (*maths is ontology*) fikrini öne sürerek, kendi felsefesinin ontolojik bağlamını oluşturmaktadır (Badiou 2005b, 4).

Matematiğin ontoloji olarak kabulündeki temel çıkarım, varlık hakkında ifade edilebilecek şeylerin matematiksel olarak ifade edilmesi gerektiği ve bu ifade etme işini sadece matematiğin yapabileceğinin savunulmasıdır (Badiou 2005b, 1-9). Ontoloji konusunda Set Teorisi büyük önem arzeder ve Badiou'nun felsefesinin matematiksel varsayımlarının temel dayanak noktasını oluşturur. Badiou'nun felsefesinde de Set Teorisi'nden yararlanılarak, varlık, saf çokluk (*pure multiplicity*) olarak tanımlanmaktadır (Aradau 2009, 45) ve varlık ile olay arasında bir karşıtlık bulunmaktadır. Söz konusu karşıtlık ise, bir yandan “olan” ile “bilebildiğimiz” (*varlık*) arasında, diğer yandan düzene neyin müdahale edebileceği ve düzeni neyin değiştirebileceği (*olay*) konusundadır (Aradau 2009, 43). Varlık ile olay arasındaki karşıtlık ilişkisinin Badiou'nun teorisinin felsefeye özgün katkısı olduğu savunulabilir, zira bu felsefenin Badiou'ya göre politik sonuçları özgürleşme siyaseti, komünizmin yeniden düşünülmesinin gerekliliği ve demokrasi eleştirisine kadar varmaktadır. Bu bağlamda bir sonraki bölümde Badiou'nun felsefesinin teorik temellerini oluşturan varlık, olay, hakikat, özne ve sadakat kavramları ele alınacaktır.

⁴ İngilizcede “set theory” kavramının Türkçe'de karşılığı “küme teorisi” olsa da, burada bütünlük olması açısından “set teorisi” kullanımı tercih edildi.

Özgün Bir Felsefenin Macerası: Temel Kavramlar

Spesifik bir felsefenin sadece belirli kavramlar ile eksiksiz anlatılabilmesi çoğu zaman olanaksızdır. Fakat neredeyse her felsefe yorumunda, temel, bütünü etkileyen ve tutarlılığın en önemli göstergesi olan kavramların olduğu savunulabilir bir gerçektir. Burada seçilen beş kavram sırasıyla varlık, olay, hakikat, sadakat ve özne, birbirleriyle bağlantılı olmanın yanı sıra, Badiou'nun felsefesinin teorik arkaplanının en önemli kavramlarıdır. Kavramların bu şekilde sıralanışı ortaya çıkışlarına ve birbirlerine bağlılık derecelerine göredir. Varlık kavramının içinde “durum” (*state*) ve “durumun normal düzeni” (*the state of the situation*)⁵ kavramları ayrıca önem taşımaktadır. Olay kavramı en temel haliyle, durumun normal düzenini bozan (*disrupt*) ve bu düzenden bir kopuşu (*rupture*) ifade eden yapısı ile ele alınacaktır. Hakikat burada olay sonrasında ve olaya bağlı olarak ortaya çıkan bir takım yeni ifadelerdir ve hakikatin de olay gibi, durumun normal düzenine karşı olması temeli üzerinde durulacaktır. Sadakat ise burada, olay üzerine bilinçli hareket etme ve özneleştirme süreci ile yakından ilgili olarak ele alınacaktır. Özne kavramı ise genel olarak sosyal aktörleri işaret etmesinin aksine, söz konusu olay ve hakikat bağlamında kazandığı yeni anlamlar çerçevesinde ele alınacaktır.

Daha önce bahsedildiği gibi, Badiou'nun felsefe yorumunda varlığın saf çokluklardan oluştuğu kabul edilmektedir. Çokluklar yapılandığında basit bir ontolojik bütünlük ve istikrar sağlar ve bu sürece “bir gibi sayma” (*count as one*) süreci denmektedir (Keucheyan 2014, 177). Bir sayılan ve sunulan çokluklar bütününe durum adı verilmektedir (Aradau 2009, 45). Varlık, çokluklardan oluştuğu için “bir” (*the One*) değildir ve ontolojik olarak incelenebilmesi için “bir gibi sayılması” gerekmektedir. Fakat, her ne kadar bir gibi sayılsa da içerisinde istikrarsız çoklukları (*inconsistent multiplicity*) barındırır. Bu çokluklar ise “durum” olarak bir arada sunulur, nitekim bu çoklukların gösterimine gösteriliş (*presentation*) denebilir (Aradau 2009, 45). Çoklukların bir gibi sayılmasından sonra, tekrar çoklukları durumu oluşturan çokluklar olarak sayma işlemine temsil (*representation*) denir. Gösteriliş istikrarsız çoklukları barındırırken, temsil aşamasında tutarlı bir çokluktan bahsedilmelidir. Durumlar dilden topluma, devletten fabrikaya kadar değişik şekillerde görülebilir (Aradau 2009, 45). Bir dizi durumun toplamına “durumun normal düzeni” adı verilir fakat burada “durum” kelimesi iki

⁵ “state of the situation” durumun normal düzeni, bir dizi durumun bir araya gelmesiyle oluşan düzen demektir ve Badiou'nun kullanımı sebebiyle “state” kavramı hem bir yapıya hem de devlete işaret edecek şekilde kullanılmaktadır.

anlama sahiptir; kısaca zaman zaman hem bir “yapı” (*structure*) hem de politik anlamda “devlet” (*the State*) kavramlarına işaret eder şekilde kullanılmaktadır (Keucheyan 2014, 178).

Yapısal özellikleri verilen durumun normal düzeni içerisinde yeniliğin nasıl meydana geldiği konusunda “olay” kavramı açıklayıcı olacaktır. Olayın, durumun normal düzenini bozan ve yeni olasılıkları ortaya çıkaran bir kavram olduğu söylenmelidir (Bassett 2008, 898). Durumun normal düzeninde yer alan istikrarsız çoklukların, durumda bir etkileri yoktur çünkü, etkileri hâkim düzen tarafından kısıtlanmıştır. İstikrarsız çokluklara ek olarak, her durumda bir “dışlanmış bölüm” (*excluded part*) bulunmaktadır. Bir olay, dışlanmış bölümün sosyal sahnede aniden görünür olmasıyla ortaya çıkar. Daha önce durumda görülmeyen bir şeyin olay gerçekleştikten sonra görünür hale gelmesi olayın önemli bir karakteristiğidir. Çünkü, olaydan önce durumun normal düzeninde dışlanmış bölümün görünürlüğü ve etkisi yoktur. Dışlanmış bölüm durumun içine doğru her an bir patlama yapabilir. Bu dışlanmış bölüm “bir gibi sayılanın” dışındadır, varlık olanın dışındadır ve olay bu dışlanmış bölümden ortaya çıkar.

Dışlanmış bölümün olay sonrası görünür hale gelmesi özneleştirme (*subjectivation*) süreci ile yakından ilgilidir. Bu bakımdan olay, daha önce durumun normal düzeninde tanınmayan bir parçanın olay sonrasında tanınmasını gerektirmektedir (Bassett 2008, 901). Bu dışlanmış bölüm ancak ve ancak bir olay sayesinde eskiden görünmez olduğu durumda tanınır ve görünür hale gelecektir. Olay, dışlanmış bölüm açısından bu özelliklere sahip iken, hâkim ideoloji, durumun normal düzeni ve bir sayılan açısından istenmeyen ve rahatsız edici sonuçlara neden olma kapasitesine sahiptir (Robinson 2014). Olaylar, katılımcıları açısından kesinlikle dönüştürücü bir sürecin habercisidirler ki bu süreçte özneleştirme süreciyle yakından ilgilidir. Olaylar, kökten bir değişiklik yaratırlar ve çok nadir görülürler (Robinson 2014). Bu özellikler ile ilişkili olarak olayların süresi çok kısadır. Olaylar ya olmuştur ya da olması çok yakındır. Olayların olduğu süre “şimdiki zamanla doymuş” (*saturated with present*) bir zaman dilimidir (Robinson 2014). Olayların gelecekte de tarihsel olarak dönüp bakıldığında, değişikliğin başladığı bir noktaya işaret edecek bir etkisi olduğu kabul edilmektedir. Olaylar köklü bir şekilde tesadüfi (*contingent*) ve beklenmediktir. Kısmi bir yerellikte (*locality*) cereyan ederler ve kesinlikle tamamen durumun bir bütününe yayılmış olarak meydana gelmezler (Bassett 2008, 898). Gerçekten de, özne kavramı da bu yerellik ile bağlantılıdır.

Badiou, öznenin tam olarak tanımının “hakikatin yerel faili (*agent*)” olduğunu söylemiştir (Badiou 2007b). Bu bakımdan olaylar, dışlanmış bölümün yerelliği içerisinde daha sonra kendisinin oluşturduğu özneler tarafından durumun tümüne yayılma kapasitesine sahiptirler. Olaylar dışlanmış bölümün yerelliğinde meydana gelirler ve durumun bütününe yayılmaları olay sonrası, olaya bağlı olarak ortaya çıkan hakikate sadakat gösteren öznelerin çabaları sayesinde mümkün olabilme kapasitesini haizdir. Olaylar durum üzerinde oluşturabilecekleri etki sonucunda tespit edilebilir. Bir olayda, daha önce duruma dahil olmayan dışlanmış bölümlerin olay sonrasında “maksimum görünüş yoğunluğuna” (*maximal intensity of appearance*) ulaşmış olmaları gerekir (Robinson 2014). Maksimum görünüş yoğunluğu, olay için vazgeçilmez bir gerekliliktir.

Olaylar durumdan zorunlu olarak bir kopuşu ifade ederek, o durumdan başka bir durumun, sonsuz olasılıkların mevcut olabileceğini dile getirir. Varlık ve olay en baştan itibaren birbirine karşıtlık içinde var oldukları için, olay mutlaka o durumdan başka bir

Kutu 1: Dört Diskur

Badiou, “hakikat”i her şeyden önce, yeni bir şey olarak tanımlar. Her hakikatin yeni bir şey olmasından yola çıkarak, hakikatle ilgili asıl felsefi meselenin, hakikatin “oluşu” yani ortaya çıkışı olduğunu dile getirir. Bir hakikatin yeniliği teyit edebilmesi için öngörülemez, hesaplanamaz, olanın ötesinde yer alan bir şey gerekir ki bu olaydır. Çünkü mevcut bilgi durumu, tekrarlar içerirken, olay bu tekrarı bir kesintiye uğratarak bir hakikat ortaya çıkarır. Hakikati ortaya çıkaran bu olaylar dört alanda gerçekleşir; bilim, politika, sanat, aşk. Karar verilemez bir olayla başlayan hakikat, edimini sonlu bir öznedede bulur.

	Olay	(Sonsuz) Hakikat	(Sonlu) Özne
Bilim	Galileo ile matematiksel fiziğin zuhur edişi.	Matematiksel fizik	Kuantum teorileri
Politika	1792 Fransız Devrimi	Devrimci Siyaset	1917 Bolşevik Devrimi
Sanat	Aiskylos ile teatral tregedyanın ortaya çıkışı	Tragedya	Sophokles'in tragedya türünde eseri
Aşk	Bütün hayatı değiştiren bir aşk karşılaşması	Aşk	“Seni her zaman seveceğim” varsayımı (Badiou ve Truong 2011)

(Badiou 2016b, 29)

durumun varolabileceğini açıklamak amacıyla o durumu tahrip (*destroy*) etmelidir (Robinson 2014) (Burada varlık, durum olarak anlaşılmalıdır). Olaydan sonra dışlanmış bölüm durumun içine dahil olacak şekilde olayın durumu genişletmesi ve tekrardan tanımlanmasını bir zorunluluk haline getirmesi söz konusudur. Olayın radikal değişiklikler getirmesinin nedeni de budur. Bir bakıma ani değişimin neden olduğu dönüşüm varlık-olay ikili ilişkisinde çok anlaşılır bir tezdır. Böyle köklü değişikliklere neden olabilecek bir olay mutlaka kesindir, kesinlikten de bir olayın ya olmak ya da olmamak durumunda olduğu anlaşılmalıdır. Bir şey ya bir olaydır ya da bir olay değildir ve bu yüzden olaylar çok az görülür (Barlett ve Clemens 2010, 173). Kısmi olay bulunmamaktadır. Fakat, elbette ki özellikle politik alanda, olayın çoğu karakteristiğini taşıyan fakat tam bir “olay” denemeyecek örnekler bulunmaktadır. Özellikle, olay öncesi dışlanmış bölümün, olay sonrası durumun normal düzenine dahil edilmesinin, bir şeyin olay olup olmadığına karar verme konusunda başvurulabilecek en keskin özelliklerden birisi olduğuna şüphe yoktur.

Olaylar hakkındaki en ayırt edici özelliklerden birisi de olayların sadece “felsefenin koşulları” olarak belirtilen alanlarda görülebilir olmalarıdır (Badiou 2016a, 19-29). Bu dört koşul; politika, bilim, sanat ve aşk’tır (Barlett ve Clemens 2010, 26). Sadece bu dört alanda olaylar meydana gelebilir ve olaylar sonucunda sadece bu dört alanda hakikatler oluşabilir (Badiou 2016b, 29-30). Badiou’nun verdiği politik olay örneklerinden her ne kadar takip eden bölümlerde bahsedilecek olsa da burada da bazı örneklerine değinmek elzemdir. Bu bakımdan, 1792 Fransız Devrimi bir olaydır (Badiou 2016b, 30). Fransa’da 18 Mart 1871 tarihinden 28 Mayıs 1871 tarihine kadar iktidarda kalan Paris Komünü’nün iktidarı ele geçirmesi bir olaydır. Çünkü, Paris Komünü’nden önceki durumda politik bir kimliği haiz olmayan ‘işçiler’ Paris Komünü sonrası politik tanınmayı elde etmiş ve durum daha sonra bu tanınmayı kalıcı olarak içerecek şekilde düzenlenmiştir. Dışlanmış bölümün olay sonrası duruma dahil edilmesini içermesi açısından Paris Komünü, önemli bir olay örneğini oluşturmaktadır. Bunun dışında, “1917 Rus Devrimi” bir olaydır. Çünkü, daha önceki durumda görünmez ve durum içinde etkisi olmayan “işçi sınıfı” ve “proleterya” olay sonrası durumda maksimum görünürlük seviyesine ulaşmış ve artık bu sınıfı görmezden gelmek imkânsız hale gelmiştir (Robinson 2014). 1966-1976 yılları arasında Çin’de Mao Zedong önderliğinde gerçekleştirilen “Çin Kültür Devrimi” ve Fransa’daki 1968 Olayları birer olaydır (Barlett ve Clemens 2010, 99). Politika dışında alanlara bakıldığında; Aiskylos ile birlikte teatral Tragedya’nın ortaya çıkışı bir olaydır, Galileo ile birlikte matematiksel fiziğin ortaya

çıkması bir olaydır, aşık olmak bir olaydır ve bütün bu olaylar sonucunda daha önceki durumu değiştiren bir yeniliğin habercisi olarak hakikat ortaya çıkar (Badiou 2016b, 30).

Olayların sonrasında Badiou “karar” vererek bu olaylara kendisinin beslediği sadakati (*fidelity*) belirtmiştir (Badiou 2007a). Bir olay meydana geldikten sonra en önemli sonuç olayı takiben bir hakikatin ortaya çıkma sürecidir. Bu sürece hakikat süreci (*truth procedure*) denmektedir (Badiou 2016b, 27-36). Hakikat, bir olayı takiben ortaya çıkan bir dizi ifadelerdir ve bir hakikat asla durumun normal düzeni tarafından tanınmaz. Çünkü, tıpkı olay gibi hakikat de durum ile karşıtlık içerisindedir. Hakikat daima, öncelikle dışlanmış bölüme aittir ve belirli bir durum içerisinde varolmaktadır. Durumun kabul edemeyeceği ifadeler ve onun dışlanmış bölümüne vurgu yapan ifadeler hakikatin içeriklerini oluşturur. “İşçiler de insandır”, “bütün insanlar eşittir”, “belgeleri olmayan göçmenler de bizimle aynı yere aittir”, “kimse köle değildir”, “insanlar cinsiyetlerine bakılmaksızın eşittir” gibi ifadeler belirli olaylar sonucu ortaya çıkan hakikat örnekleridir (Robinson 2015).

Hakikat konusu, yakın bir şekilde faillik (*agency*) konusu ile yakından ilgilidir. Varlık ve olay arasında ne kadar karşıtlık varsa hakikat-sadakat-özne üçlüsü arasında da o kadar yakınlık vardır. Çünkü, bir olay sonucu ortaya çıkan yeni ifadeler dizisi olan hakikate duyulan sadakat, hakikat süreçlerini takiben özneleştirilmenin gerçekleştiği yoldur. Badiou’da hakikat süreçlerini takiben ortaya çıkan özne kolektiftir, bireysel değildir ve bu açıdan özne düşüncesi bireyselci karşıtı (*anti-individualist*) olarak nitelenebilir (Robinson 2015). Özne, kendi kararını hakikate yönelik sadakat göstermekten yana tercih ederek özneleşebileceğinden ötürü, hakikat bir ulusa, halka veya sınıfa ait olmayıp, evrenseldir (Robinson 2015).

Badiou’da sadakat kavramı özellikle özneleştirme sürecindeki rolü ve bu rolün politik sonuçları açısından önem arz etmektedir. Sadakatin merkez bir önemde olduğu kabul edildiğinde ise sadakatin olmaması da aynı derecede önem kazanmaktadır (Keucheyan 2014, 180). Sadakatin olmadığı durumda “ihamet” söz konusudur (Demirtaş 2014, 72) ve Badiou’ya göre politik olarak “kötü” (*evil*) bu koşulda ortaya çıkar (Badiou 2013a).

Hakiki bir özne ancak ve ancak bir olaya duyulan sadakat sonucu ortaya çıkabilir (Keucheyan 2014, 180). Bu durum ise birçok bireyin belki de ya bir olaya maruz kalma şansını bulamayacaklarından ya da bir tane olaya maruz kaldıkları halde ona yönelik sadakat gösteremediklerinden ötürü hiçbir zaman gerçek bir özne olamayacaklarını vurgular (Keucheyan 2014, 180.) Buna rağmen Badiou için kökenleri her ne olursa olsun bütün insanlar bir olaya maruz kalma ve özneleştirme sürecine girme açısından eşit olarak kabul

edilirler (Keucheyan 2014, 180). O halde özne olabilmenin koşulları, bir olaya ve olayın sonuçlarına sadakat göstermek, olayın ortaya çıkardığı hakikatin taşıyıcısı olmak ve her şeyden önemlisi bunları yapacağına dair “karar vermekten” oluşmaktadır.

Yukarıda, olayın, katılımcıları için kesinlikle dönüştürücü bir süreç olduğu vurgulanmıştır ve bu dönüşüm süreci özne temelinde incelendiğinde daha anlamlı olacaktır. Fakat özneler olayı gerçekleştiren, olayın olmasını sağlayan güçler değildir. Tıpkı, her olayın kendi hakikatini yaratması gibi, özneler de olayın bir etkisi sonucu ortaya çıkarlar ve buradan da anlaşılabilirliği gibi, olay kavramı, beş temel kavram arasında en yoğun bağlantıları barındıran kavramdır. Öznelerin hakikat süreçleri sonucu ortaya çıkmaları ve kolektif özellik taşımaları, öznelerin ilişkisel olarak ortaya çıktığının kanıtıdır.

Özneler durumun normal düzenini, hakikati, yayma ve yeni bir durum oluşturma amacıyla tahrip etmelidirler. Bu bakımdan öznelerin kolektif özellikler barındırmaları, takip eden bölümlerde değinilecek olan “Komünist Hipotez” ile çok yakından ilintilidir. Badiou’ya göre özneler, içinde buldukları şartlar ne olursa olsun isteklerinden vazgeçmemelidirler ve her ne yapıyorlarsa ona devam etmelidirler. Bu bakımdan Badiou’nun felsefesinin, “kişinin arzusundan vazgeçmemesi gerektiğini söyleyen” (Badiou ve Roudinesco 2016, 35) Lacancı boyutu tekrar kendini hissettirmektedir. Dahası Badiou, Lacan ve Mao arasında da bu özdeyiş bağlamıyla politik açıdan bir ilişki kurar. (Badiou ve Roudinesco 2016, 35). Buradan da anlaşılacağı üzere Lacan ve Mao’nun, Badiou’nun sol kanat bir düşünür olmasındaki etkileri göz ardı edilemez.

Uluslararası Politika Yorumları

Bu bölümde, Uluslararası İlişkiler disiplinin bir analiz birimi olan “devlet” kavramının Badiou felsefesiyle birlikte düşünüldüğünde nasıl algılanması gerektiği tartışılacaktır. Devlet ve devrimci siyasetin tek umut vaadeden gündemi olan “komünist hipotez” arasındaki ilişkiye değinilecektir. Badiou’ya göre, iki kavram arasındaki en temel ilişki, komünist hipotezin devletsiz bir siyaset olanağını ileriye sürmesidir. Devleti ve devletsiz siyaseti kendi amacı yapan komünizm arasında bir karşıtlık olduğu aşıkardır. Bu karşıtlığı “varlık” ve “olay” arasındaki karşıtlığa benzetmek faydalı olacaktır. Badiou’ya göre, komünist hipotez, devlet ilk var olduğundan beri varolmuştur (Badiou 2008, 35). Fakat buna rağmen, tarih boyunca komünizmin “başarısız” uygulamaları devrim hakikatinin yeniden olumlanmasına engel teşkil

etmemiştir. Devlet her zaman, Paris Komünü, 1968 gibi komünizme geçiş denemelerini engelleyen kuvvet olmuştur. Buradaki en önemli politik çıkarımın, “komünist hipotez”in özgürleşme siyaseti ile bir tutularak, kapitalist olarak nitelendirilen Batı demokrasilerine karşı bir eleştiri sunması olduğu söylenmelidir. Badiou’ya göre komünizmin yeniden okunması özgürleşme siyaseti açısından kilit bir rol oynayacaktır. Tam da bu sebeple, başarısız komünizm denemeleri, “başarısızlığın olumlayıcı kavrayışı” (*affirmative grasp of failure*) kavramı bağlamında değerlendirilmelidir (Walker 2011, 175). Bu olumlayıcı nitelikteki kavrayış elzemdir, çünkü komünist hareket olmadan komünizmin hayat bulması mümkün değildir (Badiou 2011a, 175). Komünizm bir kolektiviteyi gerektirdiğindedir ki, bireysellik ancak ve ancak bir kolektivite içerisinde anlam kazanabilir. Buradan hareketle komünist hipotez, komünist hareket ve özgürleşme siyaseti iç içe geçmiş halkalar olarak tasvir edilecektir.

İlk elde, ifade ettikleri amaçlara ulaşamamaları bakımından başarısızlık olarak nitelenen olaylar, “1871 Paris Komünü”, “Çin Kültür Devrimi” ve “Mayıs 1968” gibi örneklerde görülebilir (Demirtaş 2014, 70). Fakat bu olaylar, sadece sonuçları açısından değil, daha da önemlisi durumun normal düzeninde düşünülmemeyecek alternatiflerin ortaya çıkmasına önayak olmaları bakımından değer taşır (Demirtaş 2014, 70). Her ne kadar bahsi geçen olaylar durumun normal düzeninden bir kopuş yaratamamış da olsa, ilk elde ulaşmak istedikleri amaçlara başarısızlıklarıyla yine de hizmet etmişlerdir. Bu olaylar “devletsiz bir siyaset alanının” varolabileceği düşüncesini ortaya çıkarmıştır (Demirtaş 2014, 70). Düşünülmemeyeni düşünülebilir kılarak, ilerlemeci ve komünist hipotez açısından olumlayıcı bir anlayışa hizmet etmiştir. Bununla ilgili olarak komünizmin olumlanması sürecinde, başarısızlıkların yarattığı “özgürleşme” ihtimali göz ardı edilmemelidir. Bu ihtimal söz konusu olayların motivasyonu olagelmıştır ve gerçekleşmemiş olsa dahi, bugünkü özgürleşme siyaseti düşünüldüğünde aynı ihtimale hizmet etmiştir.

Özgürleşme, Badiou’da bütün insanların özgürleştirilebilme kapasitesine işaret eder. Nitekim bireysel değil kolektif öznelerin var olduğu kabul edildiği ve bireyin ancak bir kolektivite içinde anlam kazanacağı düşünüldüğünde, özgürleşme siyasetinin bütün insanları kapsayacağı sonucu makul bir çıkarım olacaktır. Badiou için durumun normal düzeninin dayanağı devlet olduğundandır ki, özgürleşme siyaseti daima devlete karşı bir hareket olma zorunluluğuna dayanır. Ancak bu şekilde mevcut durumdan kopuş yaşanarak, özgürleşme siyasetini mümkün kılan bir “yenilik” söz konusu olabilir. Fakat bu, öznelerin olayın nedeni olduğu anlamına gelmez, zira olay özneleri yaratır. Bu durumda devrimci bir süreç, öncelikle

bu devrimci hakikate sadakat duymayı gerektirir. Nitekim, Badiou için önemli olan, bir yüzyılda önemli olan olaylar değil o yüzyılın içinde nelerin düşünüldüğüdür (Badiou 2013b, 1-7). Çünkü meydana gelen olaylar daha önce “düşünülen” ve “düşünülemeyen” şeyler ile alakalıdır. Özellikle 20. yüzyıl söz konusu olduğunda, bu yüzyılın insanının daha öncekilerden farklı olarak neler düşündüğü önem kazanmaktadır (Bernstein 2007, 1146). Bununla ilişkili olarak, olaylar “olaysal” (*evental*) sonuçlarından ziyade, düşünülmesini mümkün kıldıkları şeyler açısından da değer taşır. Kısacası Badiou’nun temel düşüncesi, 20.yy’da başarısız komünizm denemeleri yaşanmış olsa da, bu gerçek, komünizmin olumlanmasına engel teşkil etmemelidir.

Başarısızlıklar neden olumlanmalıdır? Çünkü başarısız olmuş girişimler bir sınırı temsil eder ve olayın sınırsız olasılıklara neden olma özelliğini sınırlandırır. Bu nedenle yeni bir düzenlemeye ve taktik değişimine gidilmesine neden olmaları açısından başarısızlıklar olumlanmalıdır. Badiou’nun da *Komünist Hipotez* (2008) isimli kitabında belirttiği gibi “başarısız olmak her zaman kazanmaya çok yakın olmak demektir” (Badiou 2010a, 31).

Başarılı olmak için ise Badiou’nun önerisi dilde yapılması gereken olumlayıcı değişimdir (Badiou 2010a, 31) Fakat bu değişim gerçekleşirken “bir eşitlik retoriği”, “özel mülkiyetin ilgası”, gibi kavramlar “komünist değişmezler” (*communist invariants*) olarak görülmeli ve terk edilmemelidir (Walker 2015, 133). Badiou burada bağlı olduğu kuramsal çerçeveyi bir adım ileri aşamaya götürmeyi hedeflerken, onun temellerini reddetmeden değiştirmeyi kendine amaç edinen özgün bir anlayış sunmaktadır. Sonuca geçmeden, her ne kadar Badiou’nun felsefesinin politik imaları sadece yukarıda anlatılan çizgiyle sınırlı kalamayacak olsa da; etik, politikada iyi ve kötü (*good and evil*), metapolitika, gibi burada ele alınması uygun olmayacak çok geniş sonuçları barındırdığı bilinmektedir.

Kutu 2: Tunus, Mısır: Halk Ayaklanmalarının Evrensel Boyutu*

(18 Şubat 2011 'de Le Monde gazetesinde "Tunus, Mısır: bir Doğu rüzgarı Batı'nın küstahlığını süpürdüğünde" başlığı altında yayımlanmış metin)

“Bizim için mitleşmiş cennetin yerini tutan kapitalist parlamentarizmin perişan askerleri olan birkaç görevli entelektüelin, Tunus ve Mısır'ın muhteşem halklarına, bu vahşi halklara "demokrasi"nin elifbasını öğretmek için kendilerini paralaması gülünç değil mi? (...) Evet, bu hareketlerin öğrencileri olmamız gerekiyor, aptal öğretmenleri değil. Çünkü bu hareketler, uzun

zamandır yürürlükte olmadıklarına kendimizi inandırmaya çalıştığımız birkaç siyasi ilkeye, kendi icatlarına has bir deha içerisinde, can veriyorlar. Ve özellikle de Marat'ın durmadan hatırlattığı şu ilkeye: özgürlük, eşitlik, bağımsızlaşma söz konusu olduğunda, her şeyi halk ayaklanmalarına borçluyuz. (...) Devletlerimiz ve bundan nemalananlar (partiler, sendikalar ve uşak aydınlar) yönetimi/işletmeyi siyasete tercih ettikleri gibi, hak talebini isyana ve "düzenli geçişi" tüm kopuşlara tercih ederler. (...)Ve bu durumda, kalabalığın tutarsız bileşenlerini bir araya getirebilecek tek parola şu olur: 'Sen oradaki, bas git.'(...) Fakat (...) mutlak biçimde zafer kazanabilmek evrensel düzeyde bir öğretimdir. Bu zafer daima, Yasa'nın yetkisinden kurtulmuş her kolektif eylemin bağı kopardığı ufka işaret eder, Marx'ın "devletin yıkılışı" dediği ufka. Öyle ki bir gün, kendilerine özgü yaratıcı kuvvetin serpilmesinde özgürce bir araya gelen halklar, kasvetli devlet zorunu es geçebilirler. (...) Her şey, işinden olmuş ve hayatta kalmasını sağlayan sefil ticareti kendisine yasaklanmak istenen bir adamın, bu dünyada neyin gerçek olduğunu anlasın diye bir kadın polis tarafından tokatlanması üzerine, kendini ateşe vererek intihar etmesiyle başladı. (...) Olay ani yaratımdır, yeni bir gerçekliğin değil, ama sayısız miktarda yeni olanağın yaratımı. Bu olanaklardan hiçbiri önceden bilinenin bir tekrarı değildir. Bu yüzden "bu hareket demokrasi talep ediyor" (yani, bizim Batı'da sahip olduğumuz demokrasiyi) ya da "bu hareket toplumsal koşullarda bir iyileşme talep ediyor" (yani, bizim buraların küçük burjuvalarının ortalama refahı) demek meseleyi gölgelemektir. Her yerde yankılanarak, neredeyse hiçten yola çıkmış halk ayaklanması tüm dünya için bilinmeyen olanaklar yaratır. (...) Orada "yeni Mısır"dan, "gerçek Mısır halkı"ndan, kurucu meclisten, varoluşun mutlak değişiminden, önceden bilinmeyen ve hiç duyulmamış olanaklardan söz edilmektedir.(...) Ama her halükarda, onun, çok saf biçimde, kuşkusuz Paris Komünü'nden beri en saf biçimde, bir hareket komünizmi olarak adlandırılması gereken şeyin tüm özelliklerine sahip olması bu yüzdendir. "Komünizm" burada şu demektir: kolektif kaderin ortaklaşa yaratımı. (...) Övgümüz bize gerçek ve tek politik görevi hatırlatan Mısır'lı ve Tunus halklarına: hareket komünizmine örgütlenmiş sadakat. (...) Mısır ve Tunus halkları bize şunları diyor: ayaklanmak, hareket komünizminin kamusal yerini inşa etmek, bu yerde eylemin peş peşe gelen evrelerini icat ederek onu tüm imkanlarda korumak, halk bağımsızlaşması/ özgürleşmesi siyaseti böyle olur. Halk karşıtı, ve özünde, seçim olsun olmasın, gayrimeşru olan sadece Arap ülkeleri, devletleri değildir elbette. Nasıl evrilirse evrilsin, Tunus ve Mısır ayaklanmalarının evrensel bir anlamı var. Bu ayaklanmalar, değeri uluslararası olan yeni olanakları haber veriyor." (Badiou 2011b, 170-173)

Sonuç

Durumun normal düzeninde düşünülemez, hesaplanamayacak ve hatta unutulmuş değerler söz konusudur. Badiou, bu değerleri politik alanda tekrar ortaya çıkaracak ve bir

kopuş yaşatacak “olay”ın ve bu olaya sadakat gösteren öznelere, bir yenilik olarak hakikatin oluşturulmasına katkı sağlayacağını dile getirmektedir. Yenilik, içerisinde bir kopuş yarattığı durumda meydana gelir.

Günümüzde uluslararası ilişkilerin Badiou’nun “kapitalist-parlamenterist” diye adlandırdığı devletler tarafından domine edilmesi, özgürleşme siyasetinin önündeki engellerin şüphesiz en önemlisidir. İçinde bulunduğu ekolün düşünürlerinin kapitalizme olan karşı çıkışları, Badiou’da daha özgün bir biçime evrilerek kapitalizmin sonuçları ile ilintili hale gelir. Gerçekten de, kapitalizmin teorik temelleri Badiou’nun felsefesinde detaylı bir şekilde incelenmek yerine, kapitalizm gerektiği yerde değinilen bir önkabul olarak ele alınır. Fakat özgürleşme siyasetinin burada kazandığı anlam sadece kapitalizme karşı olmak değil bir demokrasi eleştirisini de içermektedir. Nitekim yukarıda da belirtildiği gibi, “kapitalist-parlamenterist” türde devletler bir avantaja sahiptirler. Bu avantaj, kapitalizm ve demokrasinin birbirini desteklediği düşüncesidir.

Günümüz uluslararası sistemi, kapitalist düzenin bir teminatıdır. Dolayısıyla durumun normal düzeni, kapitalist sistem içerisinde şekillenir. Durumun normal düzeninde ‘dışlanmış bölümün’ özgürleşme siyasetinin bizatihi kendisi olduğu düşünülebilir. Özgürleşme siyaseti de Badiou’ya göre, bu mevcut düzeni yıkacak bir kopuşa ihtiyaç duyar. Bu kopuş ise artık düşünülemeyen değişmezlerin tekrar canlandırılmasından başka bir şey değildir; kendisine sadakat gösterilmekten hiçbir zaman vazgeçilmemiş fakat dili olumlu bir yönde değiştirilmiş değişmezler...

Kaynakça

- Aradau, Claudia. 2009. "Alain Badiou". *Critical Theorists and International Relations* içerisinde, düzenleyenler Jenny Edkins ve Nick Vaughan-Williams, 42-54. Londra: Routledge.
- Badiou, Alain ve Roudinesco, Elizabeth. 2013. *Düin Bugün Jacques Lacan: Bir Konuşma*. Çeviren Akın Terzi. İstanbul: Metis Yayınları.
- Badiou, Alain ve Truong, Nicolas. 2011b. *Aşka Övgü* Çeviren Orçun Türkay. İstanbul: Can Yayınları.
- Badiou, Alain. 2005b. *Being and Event*. Çeviren Oliver Feltham. Londra ve New York: Continuum.
- Badiou, Alain. 2005a. "The Adventure of French Philosophy". *New Left Review* 35: 67-77.
- Badiou, Alain. 2008. "The Communist Hypothesis". *New Left Review* 49: 29-42.
- Badiou, Alain. 2000. *Deleuze: the clamor of Being*. Çeviren Tuncay Birkan. İstanbul: Metis Yayınları
- Badiou, Alain. 2013a. *Etik: Kötülük Kavrayışı Üzerine Bir Deneme*. Çeviren Tuncay Birkan. İstanbul: Metis Yayınları
- Badiou, Alain 2016b. *Felsefe için Manifesto*. Çeviren Murat Erşen. İstanbul: Monokl Yayınları
- Badiou, Alain. 2007a. "Philosophy as Biography". Website Content.
http://www.lacan.com/symptom9_articles/badiou19.html
- Badiou, Alain. 2016b. *Sonsuz Düşünce*. Çeviren Işık Ergüden ve Tuncay Birkan. İstanbul: Metis Yayınları.
- Badiou, Alain. 2011b. *Tarihin Uyanışı*. Çeviren Murat Erşen. İstanbul: Monokl Yayınları
- Badiou, Alain. 2010a. *The Communist Hypothesis*. Çeviren David Macey ve Steve Corcoran. Londra ve New York: Verso.

- Badiou, Alain. 2007b. "Alain Badiou ile Bir Söyleşi". Youtube Content.
<https://www.youtube.com/watch?v=9RyDSy86QAU>
- Badiou, Alain. 2010b. *Yüzyıl*. Çeviren Işık Ergüden. İstanbul: Sel Yayıncılık
- Barlett, A.J. ve Clemens, Justin. 2010. *Alain Badiou: Key Concepts*. Durham: Acumen Publishing Limited.
- Basseth, Keith. 2008. "Thinking the Event: Badiou's philosophy of the event and the example of Paris Commune". *Environment and Planning D: Society and Space* 26 (5): 895-910.
- Bernstein, Jeffrey. 2009. "Badiou's ahistorical century". *Philosophy & Social Criticism* 35 (9): 1143-1149.
- Campbell, David. 2013. "Poststructuralism". *International Relations Theories: Discipline and Diversity* içerisinde, düzenleyen Dunne, Kurki ve Steve Smith. 223-247. Oxford: Oxford University Press.
- Demirtaş, Mustafa. 2014. "Badiou ve Özgürleşme Siyaseti". *Düşünme Dergisi* 3 (5): 70-78.
- Chamsy, El Ojeili. 2014. "Philosophy and the Event" Kitap İncelemesi. *Critical Sociology* 40 (2): 318-320.
- Gubman, Boris. 2013. "Being and Event" Kitap İncelemesi. *The European Legacy* 18 (1): 97-99
- Hewlett, Nick. 2010. *Badiou, Balibar, Ranciere*. New York: Continuum.
- Keucheyan, Razmig. 2014. *The Left Hemisphere: Mapping Critical Theory Today*. Çeviren Gregory Elliot. Londra ve Brooklyn: Verso.
- Noys, Benjamin. 2013. "The Provocations of Alain Badiou". *Theory, Culture & Society* 20 (1): 123-132.
- Robinson, Andrew. 2014. "An A to Z of Theory: Alain Badiou and The Event". Website Content. <https://ceasefiremagazine.co.uk/alain-badiou-event>
- Robinson, Andrew. 2015. "Alain Badiou, Truth, Subjectivity, and Fidelity". Website Content. <https://ceasefiremagazine.co.uk/alain-badiou-truth-subjectivity-fidelity>

Walker, Gavin. 2011. "The Dignity of Communism: Badiou's Communist Hypothesis"
Socialism and Democracy 25 (3): 130-1